

Sygn. akt I C 61/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2013 roku.

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – SSO Elżbieta Zalewska – Statuch

Protokolant Joanna Wołczyńska-Kalus

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2013 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa **N. P.**

przeciwko (...) **SA w W.**

o zadośćuczynienie.

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powódki N. P. tytułem zadośćuczynienia 60 000 (sześćdziesiąt tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałym zakresie,
3. znosi pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego,
4. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu tytułem zwrotu kosztów procesu:
 - a/ od pozwanego (...) SA w W. (...),36 (trzy tysiące sto siedemdziesiąt dwa 36/100) złotych oraz
 - b/ od powódki N. P. 3172,36 (trzy tysiące sto siedemdziesiąt dwa 36/100) złotych, które nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na jej rzecz w punkcie 1 wyroku.

Sygn. akt I C 61/13

UZASADNIENIE

Powódka N. P. na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc wniosła o zasądzenia od pozwanego (...) SA w W. 120 000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę w postaci śmierci ojca.

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 7 217 zł ewentualnie kosztów według ich spisu, który zostanie przedłożony na rozprawie.

Pozwany w odpowiedzi na pozew (k. 18- 21) wniósł o oddalenie powództwa w całości jako bezzasadnego i zasądzenie od powódki kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, następujący stan faktyczny:

W dniu 13 czerwca 2007 roku w miejscowości B. P. S. jako kierujący samochodem osobowym marki R. (...) o numerze rejestracyjnym (...) nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że w podjął manewr wyprzedzania jadącego prawidłowo w tym samym kierunku rowerzysty J. C. - nie upewniwszy się czy ma dostateczną ilość miejsca i czasu oraz odpowiednia widoczność aby bezpiecznie wykonać ten manewr - w następstwie czego próbując uniknąć zderzenia z jadącym z naprzeciwka samochodem osobowym marki N. (...) zjechał w prawą stronę potrącając J. C., który doznał obrażeń ciała skutkujących jego śmiercią. (wyrok Sądu Rejonowego w Sieradzu w sprawie II K 303/07 k. 49-50)

Pismem z dnia 10 października 2007 roku pozwany przyznał i wypłacił powódce kwotę 10 000 zł tytułem odszkodowania w związku ze znaczącym pogorszeniem sytuacji życiowej (pismo k. 28), pismem z dnia 5 grudnia 2007 roku pozwany podwyższył te kwotę o dalsze 25 000 zł (pismo k. 29) oraz w dniu 5 marca 2008 roku pozwany przyznał na jej rzecz rentę po 200 zł miesięcznie do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do 25 roku życia (pismo k. 31)

Decyzją z dnia 7 września 2012 roku pozwany nie uznał dodatkowych roszczeń powódki (decyzja k. 88)

Powódka w chwili śmierci ojca miała 18 lat i uczęszczała do II klasy Liceum (...) w S.. Przed śmiercią ojca uczyła się na trójkach oraz czwórkach i podobne oceny otrzymywała także po jego zgonie. Śmierć ojca w jej ocenie nie miała wpływu na wyniki w nauce. Po zdaniu matury w 2008 roku rozpoczęła naukę na studiach, ale ją przerwała z uwagi na brak środków na ich opłacenie. Nie starała się jednak o podwyższenie renty po ojcu a odszkodowanie w wysokości 35 000 zł uzyskane od pozwanego oddała matce. W czasie żałoby powódka nie udzielała się towarzysko, uczestniczyła tylko w studniówkowym obiedzie. Czuła niechęć do kontaktów z ludźmi. Wyobcowywała się uważając, że nie dorównuje rówieśnikom, którzy mają pełne rodziny. Nie korzystała z pomocy psychologa, nie uległ pogorszeniu jej stan zdrowia. Przez trzy miesiące po śmierci ojca płakała codziennie i codziennie jeździła na cmentarz. Potrzebowała bliskości matki. Była bardzo związana z ojcem, który uczył ją w dzieciństwie jazdy na rowerze, pomagał w matematyce w zakresie szkoły podstawowej. (zeznania powódki minuta 00:03:04 do 00:22:04 nagrania z dnia 25 kwietnia 2013 roku płyta k. 40 w związku z minutą 00:02:45 nagrania z dnia 1 października 2013 roku, płyta k. 123)

Później na cmentarz jeździła raz w tygodniu, raz w miesiącu. Tak funkcjonowała do 7 miesięcy od śmierci ojca. Jak ukończyła 19 lat to miała już chłopaka. Ojciec ją faworyzował, gdyż mogła sobie pozwolić na więcej niż pozostałe jego dzieci. (zeznania świadka K. C. minuta 00:03:43 do 00:11:33 nagrania z dnia 6 czerwca 2013 roku płyta k. 75, zeznania świadka M. C. minuta 00:12:07 do 00:20:16 nagrania z dnia 6 czerwca 2013 roku płyta k. 75).

Po roku od śmierci ojca powódka zaczęła wychodzić z domu i odnowiła kontakty koleżeńskie (zeznania świadka M. C. minuta 00:18:47 do 00:19:41 nagrania z dnia 6 czerwca 2013 roku płyta k. 75).

Powódka jest czwartym z kolei dzieckiem K. i J. małżonków C.. Ma dwie siostry: M. i M. oraz dwóch braci K. i B.. W dacie śmierci ojca mieszkała z rodzicami i rodzeństwem. Rodzice zajmowali się gospodarstwem rolnym. Ojciec pracował także dodatkowo w Ł. a matka w domu Pomocy (...)w R..

Po rezygnacji ze studiów po pierwszym semestrze podjęła prace w firmie (...) w S., gdzie pracuje od 2,5 lat. Od września 2012 roku powódka jest mężatką. Jej mąż jest żołnierzem zawodowym. Od roku studiuje pedagogikę w Wyższej Szkole (...) w S.. Od kwietnia 2013 roku powódka mieszka z mężem w S., gdzie wynajmuje mieszkanie (opinia psychologiczna k. 107)

Powódka otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 1 180 zł netto, nie ma dzieci. Jej mąż zarabia 2 500 zł netto. W małżeństwie obowiązuje rozdzielność majątkowa. Z pieniędzy uzyskanych od pozwanego matka powódki kupiła jej w 2008-2009 roku samochód za 5 000 zł. Prawo jazdy powódka uzyskała we wrześniu 2008 roku. (zeznania powódki 00:03:34 do 00:08:06 nagrania z 1 października 2013 roku płyta k. 123)

Dochodzonej pozewem kwoty 120 000 zł powódka potrzebuje na zakup mieszkania (zeznania powódki minuta 00:03:04 do 00:22:04 nagrania z dnia 25 kwietnia 2013 roku płyta k. 40 w związku z minutą 00:02:45 nagrania z dnia 1 października 2013 roku, płyta k. 123)

Śmierć ojca była dla powódki bardzo silną traumą. Wystąpiła u niej reakcja adaptacyjna, typowa do sytuacji nagłej utraty osoby najbliższej. Było nią obniżenie nastroju, smutek, obniżenie aktywności, trudności ze snem, utrata apetytu, niestabilność emocjonalna. Nawracające wspomnienia o ojcu powodowały obniżenie koncentracji uwagi i zainteresowań typowych dla wieku. Z upływem czasu nasilenie objawów żałoby malało. Cierpienie ustępowało, ale trwało do około roku czasu. Nadal pomimo upływu 6 lat od śmierci wspomnienia o ojcu wywołują u powódki smutek, żal i łzy. U powódki nie stwierdzono cech nieprawidłowo przeżywanego żałoby. Proces żałoby miał charakter fizjologiczny i nie przybrał patologicznej formy. Powódka nie wymagała terapii psychologicznej, ani leczenia psychiatrycznego. Śmierć ojca nie wywołała u niej uszczerbku na zdrowiu w aspekcie psychologicznym ani psychiatrycznym (opinia psychologiczna k. 108-109)

Sprawca posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego (niesporne).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na zeznaniach powódki, świadków i opinii biegłej z zakresu psychologii. Stan faktyczny nie był sporny między stronami. Sąd pominął pisemne wyjaśnienia powódki zawarte na kartach 77-80v obrazujące jej wspomnienia z związane z osobą ojca, w tym także dotyczące okresu jej dzieciństwa, gdyż nie stanowią one dowodu w znaczeniu procesowym.

Sąd Okręgowy, zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 822 k.c., „Przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający [...]”. Konkretyzację prawnej podstawy odpowiedzialności ubezpieczyciela daje art. 34. 1. i 35 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.03.Nr 12, poz. 1152).

Przepisy art. 34.1 i art. 35 powołanej ustawy stanowią, iż z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu.

Mając na uwadze treść powołanych regulacji należy stwierdzić, że prawną podstawą zobowiązania posiadacza samochodu, a w konsekwencji – odpowiadającego za jego dług pozwanego ubezpieczyciela, do naprawienia szkody jest przepis art. 436 § 1 k.c.

W myśl tego przepisu samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji, poruszanego za pomocą sił przyrody, ponosi odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez ruch takiego pojazdu. Jest to odpowiedzialność zastrzona, na zasadzie ryzyka, niezależna od winy.

Oparcie odpowiedzialności na zasadzie ryzyka skutkuje tym, iż osoba odpowiedzialna za szkodę w myśl przepisów prawa może zwolnić się od tej odpowiedzialności jedynie przez wykazanie jednej z enumeratywnie wyliczonych w przepisie okoliczności egzoneracyjnych.

Zgodnie z art. 436 § 1 w zw. z art. 435 § 1 k.c. okolicznościami tymi są: siła wyższa, wyłączna wina poszkodowanego, lub osoby trzeciej, za którą posiadacz pojazdu nie ponosi odpowiedzialności.

W myśl art. 6 k.c., statuującego zasadę rozkładu ciężaru dowodu, udowodnienie tych okoliczności obciąża posiadacza pojazdu, a w konsekwencji, w niniejszym postępowaniu - stronę pozwaną, jako odpowiedzialną za dług tegoż posiadacza.

Żadnej z tych okoliczności egzornarcyjnych pozwany nie wykazał i na istnienie takich okoliczności się nie powoływał.

Istnieje także związek przyczynowy między zaistniałym wypadkiem komunikacyjnym, a śmiercią ojca powódki N. P..

Co do zastosowanej przez ten Sąd podstawy prawnej dochodzonego roszczenia należy przyznać rację pozwanemu, że orzecznictwo sądów powszechnych co do możliwości zasądzania zadośćuczynień za naruszenie dobra osobistego w postaci zerwania więzi rodzinnej łączącej córkę z ojcem i wynikająca stąd krzywda własna w skutek zdarzenia, które wystąpiło przed 3 sierpnia 2008 roku nie jest w tym względzie jednolite.

Sąd jednakże wydając w tej sprawie orzeczenie oparł się na uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku, sygn. akt III CZP 76/10 o treści: „Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie pieniężne za doznana krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 roku”, dzieląc zaprezentowany w nim kierunek orzecznictwa, ponieważ katalog dóbr osobistych wskazanych w treści art. 23 kc nie został przez ustawodawcę zamknięty, a pozwany nie przedstawił przekonujących argumentów niepozwalających na zaliczenie jako wartości niemajątkowej ściśle związanych z osobowością człowieka więzi między członkami rodziny, skoro ochronie podlega także kult pamięci osoby zmarłej.

Pogląd ten powtórzony został w uchwale SN z dnia 13 lipca 2011 roku w sprawie III CZP 32/11, w wyroku SN z dnia 15 marca 2012 roku, sygn. akt I CSK 314/11, LEX nr 1164718, w wyroku SA w Krakowie z dnia 9 września 2012 roku, sygn. akt I ACA 739/12, LEX nr 1223205.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że w zakresie zadośćuczynienia w sprawie ma zastosowanie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 k.c.

Orzecznictwo i doktryna nie wypracowały jeszcze kryteriów, według których należy określać wysokość zadośćuczynienia za krzywdę spowodowaną przez śmierć najbliższego członka rodziny, a mierzenie skali cierpienia osoby, która nie doznała uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia, pozostaje poza możliwościami dowodowymi Sądu. Aktualny stan wiedzy nie pozwala bowiem na udowodnienie rozmiaru uczuć i przywiązania czy też ich braku. Kryterium bólu jest więc nieprzydatne w praktyce sądowej.

Podkreślić również należy, iż w orzecznictwie i doktrynie utrwalony jest pogląd, według którego, zadośćuczynienie powinno mieć charakter całościowy i obejmować zarówno cierpienia fizyczne i psychiczne już doznane oraz czas ich trwania, jak i te które zapewne wystąpią w przyszłości, a więc prognozy na przyszłość (wyrok SN z 18.05.2004r., IV CK 357/03, opubl. w LEX nr 584206).

Orzekając o wysokości zadośćuczynienia Sąd miał więc na uwadze wiek powódki w dacie śmierci ojca, co do zasady jej poczucie osamotnienia i krzywdy, które będzie odczuwać jeszcze długo zwłaszcza wobec więzi emocjonalnej, która między nimi istniała, ponieważ ojciec był osobą jej bliską, na którego męskie wsparcie psychiczne i codzienną pomoc mogła liczyć w dalszym życiu, dając jej poczucie stabilności i bezpieczeństwa. Powódka mieszkała z rodzicami i prowadziła z nimi wspólne gospodarstwo domowe, liczyła też na pomoc ojca w zwykłych sprawach życia codziennego. Śmierć ojca była dla niej traumatycznym przeżyciem, jej cierpienia nie przekroczyły jednak przeciętnej miary, a jej żałoba nie przybrała cech patologicznych. Mimo śmierci ojca powódka zdała maturę z wynikiem pozwalającym jej na kontynuowanie nauki na studiach, zdała także egzamin i uzyskała prawo jazdy. Jest otoczona kochającymi ją ludźmi (mąż, matka, rodzeństwo). Nie spadła jej aktywność życiowa.

Oceniając zatem w przedstawionych wyżej warunkach rozmiar krzywdy powódki wywołany utratą ojca – zerwaniem więzi rodzinnej Sąd Okręgowy uznał, że suma 60 000 zł stanowi odpowiednią rekompensatę krzywdy moralnej, pozostającej w sferze subiektywnych przeżyć powódki i dalej idące żądanie oddalił.

Zadośćuczynienie w tej wysokości spełni swą funkcję kompensacyjną – pozwoli powódce na lepsze zorganizowanie sobie życia, a z drugiej strony – nie wykracza poza granicę wyznaczoną stopą życiową środowiska w którym powódka żyje.

Wbrew poglądom strony powodowej - reprezentowanej przez fachowego pełnomocnika – wysokość należnego zadośćuczynienia nie powinna być odnoszona do wartości środków koniecznych do nabycia mieszkania, gdyż ma ono rekompensować wyłącznie krzywdę moralną, a nie stratę majątkową.

Ustalając wysokość odpowiedniego zadośćuczynienia Sąd miał na uwadze również to, że powódka otrzymała już od strony pozwanej odszkodowanie w wysokości 35 000 zł na podstawie art. 446 § 3 kc.

W przedmiocie odsetek, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 455 kc, określając ich termin początkowy na dzień 8 września 2012 roku, tj. na kolejny dzień po odmowie wypłaty przez pozwanego, uznając że w razie wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym odsetki stają się wymagalne po wezwaniu pozwanego do spełnienia świadczenia, a wobec odmowy spełnienia świadczenia przez pozwanego pismem z dnia 7 września 2012 roku nie miał w sprawie zastosowania art. 817 § 1 i 2 kc, gdyż nie było już mowy o spornej części świadczenia. Pozwany odmawiając nie potrzebował dodatkowego terminu dla wyjaśnienia okoliczności determinujących jego wysokość.

O kosztach procesu na które składała się opłata od pozwu oraz wydatki związane z opinią biegłej w wysokości 344,72 zł Sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc, obciążając nimi strony po połowie stosownie do procentu w jakim przegrały proces (strony proces przegrały w 50%) oraz znosząc wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego.

Na podstawie art. 113 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 roku, Nr 90, poz. 594 ze zm) obciążając powódkę koszty Sąd nakazał ściągnąć z zasądzonego na jej rzecz roszczenia, uznając że iż obecna sytuacja procesowa powódki nie usprawiedliwia odstąpienia od obciążania jej tymi kosztami.